

BİLGESAM

Bilge İnsanlar Stratejik Araştırmalar Merkezi
Wise People Center for Strategic Studies

ANALİZ / ANALYSIS

Azerbaycan'ı Zafer'den Zafer'e Götüren Yollar

Aslan ASLANOV

TELİF HAKKI

Bu çalışmaya ait içeriğin telif hakları BİLGESAM'a ait olup, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek kısmen yapılacak makul alıntılar dışında, hiçbir şekilde önceden izin alınmaksızın kullanılamaz, yeniden yayımlanamaz. Bu çalışmada yer alan değerlendirmeler yazarına aittir; BİLGESAM'ın kurumsal görüşünü yansıtmamaktadır.

Yayınlanma Tarihi: 14.11.2022

BİLGE İNSANLAR STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

Telefon: +905319203512

Eposta:elnurismajil@googlemail.com

YAZAR HAKKINDA

Aslan Aslanov, AZERTAC Yönetim Kurulu Başkanı, OANA'nın Başkan Yardımcısı, Dünya Haber Ajansları Kongresi Konseyi ve UNA Uygulama Konseyi Üyesi.

Azerbaycan'ı Zafer'den Zafer'e Götüren Yollar

30 yıl ve 44 gün. Bu sayıların arkasında ne var? Her şeyden önce Azerbaycan halkının büyüklüğü ve yenilmezliği, İlham Aliyev gibi bilge, demir iradeli ve kararlı bir Azerbaycan liderinin varlığı. Vatan Savaşı'nın başladığı ilk günden itibaren "Bizi kimse durduramaz" diyen Muzaffer Başkomutanımız, sadece askeri alanda değil, enformasyon cephesinde ve diplomasi düzeyinde de savaştı ve üç savaşı da kazandı.

Karabağ Zaferi neyi değiştirdi? Zaferi sadece topraklarımızı özgürleştirerek kazanmadık. Azerbaycan ve onun lideri dünyanın gözünde çok yükseldi, ülkemize bakış 180 derece değişti. Bütün dünya gördü ki Azerbaycan'la ve Cumhurbaşkanı'yla sert konuşulmaz. Azerbaycan otuz yıl önceki Azerbaycan değil. Özellikle Karabağ Zaferi'nden sonra itibarı ve sözünün ağırlığı birden beşe katlandı. Bugün dünya güçleri bizimle hesaplaşıyor, bölgemizde savaş sonrası dönemin gündemini Cumhurbaşkanı İlham Aliyev belirliyor. Brüksel müzakereleri, Prag ve Soçi görüşmeleri bunu bir kez daha net bir şekilde teyit etti. Vatan Savaşı'nın bölgede yarattığı jeopolitik gerçeklerin büyük güçler ve büyük uluslararası kuruluşlar tarafından kesin olarak kabul edilmesi bunun açık bir göstergesidir.

Karabağ Zaferi aynı zamanda adaletin, hakkın zaferidir. BM Güvenlik Konseyi'nin otuz yıldır kağıt üzerinde kalan dört kararını kendisi uygulayan Azerbaycan, AGİT'in arabuluculuk misyonunu kararlılıkla reddediyor. Neden? Dünyanın üç süper gücünü ve Güvenlik Konseyi'nin beş üyesinden üçünü - ABD, Rusya ve Fransa - temsil eden Minsk grubu on yıllar boyunca ne yaptı ve neyi değiştirebildi? Aksine amaçlarının çatışmayı çözmek değil, işgali sürdürmek olduğu ortaya çıktı. Minsk Grubu'nu canlandırma ve yeniden dolaşıma sokma girişimleri bugün de gözlemleniyor. Başkanımız ne diyor? Olmaz, zaten haklarımızı koruyacak ve rövanşistleri yerlerine koyacak kadar gücümüz var. Son zamanlarda Ordumuz, Ermeni tarafının her türlü provokasyonuna aşırı tepki vermekte ve rövanşist fikirlere kapılmanın beyhude olduğunu göstermektedir.

Vatan Savaşı ve Karabağ Zaferi'ne giden yol sadece 44 gün sürdü. Peki bu şanlı zaferin arkasında ne var? Ulu Önder Haydar Aliyev'in temellerini attığı Zafer stratejisi, Cumhurbaşkanı İlham Aliyev'in yıllarca sabırla ve akılla verdiği yılmak bilmez mücadelesi, çağın gereklerine uygun olarak atılan düşünceli adımlar, yerelde yapılan diplomatik hamleler. Yalnız Ermenistan'a bırakılsaydı bu iş çok daha erken ve kolay çözüldü. Karşımızda duracak ne ekonomik ne de askeri gücü vardı. Tarafdarlarına güvendi. Kim oldukları gün gibi ortada. Bazıları, örneğin Fransa, İran bunu açıkça destekliyor. Gizli gizli yapanlar da var.

Savaş başladığında Nikol Paşinyanın aramadığı, yardım istemediği, Azerbaycan'ı durdurun diye yalvarmadığı kimse kalmadı. Cumhurbaşkanımız tüm baskılara yiğitçe direnmiş, ilke ve kararlılık göstererek sözlerini doğrudan söylemiştir: Bizi kimse, hiçbir güç durduramaz. Sonuna kadar gideceğiz. Ve böylece oldu. Karabağ hasreti sona ereli ve mağlup bir milletin damgası üzerimizden silineli iki yıl oldu. İki yıldır başımız dik, alınımız açık.

Cumhurbaşkanımız daha cumhurbaşkanı olarak seçildiği ilk yıllarda Ermenistan'ın siyasi ve ekonomik açıdan çökeceğini öngörmüştü. Bunu söyleyerek komşularını doğru yola çağırdı: Kaybeden sen olacaksın, biz ise ancak ileri gideceğiz.

Alıntı: Azerbaycan'ın konumu adil, zaman bizim için çalışıyor ve uluslararası hukuk bizden yana. Karşı taraf bunu ne kadar çabuk anlarsa onlar için o kadar iyi (Fransız Uluslararası İlişkiler Enstitüsü'ndeki toplantı, 23 Ocak 2004).

Devlet Başkanımız, Minsk Grubu'nun arabuluculuğuyla yürütülen müzakerelerin taklit niteliğinde olduğunu gördü. Bu durum - statüko - sonsuza kadar süremezdi. Bir gün Paşinyan, "Karabağ Ermenistan'dır ve nokta" dedi.

Bu aslında müzakere sürecini sonlandırmak içindi. Başkanımız ne dedi? "Karabağ Azerbaycan'dır ve bir ünlem işareti!"

Bu gün dillere ezber olan o ifadeyi Cumhurbaşkanı İlham Aliyev, 18 yıl önce, 29 Nisan 2004'te, uluslararası arenada, Strasbourg'daki Avrupa Sarayı'nda düzenlediği basın toplantısında dile getirdi, Ermenistan'a ve onu savunanlar'a mesajını verdi.

Alıntı: Azerbaycan'ın tutumu nettir ve birçok kez ifade edilmiştir. Bu açıklamaları tanıma fırsatınız olmadıysa hatırlatayım: Dağlık Karabağ Azerbaycan toprağıdır. Azerbaycan, Dağlık Karabağ'ın bağımsızlığını veya Ermenistan'ın bir parçası olmasını asla kabul etmeyecektir. Dağlık Karabağ Azerbaycan'dır!

Dünya tarihine bakacak olursak ünlü generallerin bile hesaplarında yanıldığını ve savaşları kaybettiğini görürüz. Bu sadece askeri güçle, asker sayısı ile ilgili değil. Bunlar önemli faktörler olmakla birlikte, zamanlama doğru olmalıdır. Burada ulu önderimiz Haydar Aliyev'in yıllar önce söylediği şu sözleri anıyoruz: Karabağ'a döneceğiz, mutlaka döneceğiz, bu zaman alacak.

O zamanlar bazıları bunu bir teselli olarak görüyordu. Aslında bilge Haydar Aliyev bu günü yıllar önceden görmüş gibi görünüyordu ve Karabağ'ın özgürleştirileceğine içtenlikle inanıyordu. İlham Aliyev'in başladığı işi bitireceğini tesadüfen söylemedi. Vatan Savaşı bunun bir başka canlı kanıtıydı.

Muzaffer Başkomutan İlham Aliyev zafer yürüyüşünün başlatılması emrini verdiğinde doğru zamanı seçti, Azerbaycan ve Ermenistan'ın gücünü, dünyadaki ve bölgedeki yeni jeopolitik durumu hesaba kattı ve yaptığı hesaplamalarda yanılmadı. Şuşa'nın kurtarılmasından 24 gün önce ne dediğini hatırlıyor musunuz: "Şuşa olmazsa işimiz eksik kalır." O zamanlar bu birçok kişiye rüya gibi gelmiş olabilir. Çünkü Şuşa yolu sert kayalıklardan, derin vadilerden geçiyordu. Düşman, son derece elverişli bir konumdaydı, oraya tankları ve topları toplamıştı. Ordumuzun umudu sadece hafif silahlardaydı. Askerlerimiz bunu yapabilir mi? Yaptı! Zorlu arazi şartlarında uzun mesafe kat ettikten sonra hafif silahlarla düşmanı dağıtarak kale kapısına bayrağımızı astı.

Azerbaycan halkının Vatan Savaşı, Şuşa'nın fethi, modern askeri tarihte ender bir olaydır, birçok yönden bir olgudur. Beş ila on bir nefeste sayılabilir:

- Azerbaycan Ordusu, düşmanın 30 yılda inşa ettiği müstahkem surları 3-4 günde yarıp geçti.**
- Ermenistan ordusunda 10.000 asker kaçağı varken, hiçbir askerimiz savaş alanından kaçmadı.**
- Karabağ'ı annelerinin kucağında yalınayak terk eden çocuklar, tanklarla vatanlarına döndüler.**
- Karabağ Zaferi'nin zirvesi olan Şuşa harekatı dünya askeri tarihine yazıldı.**
- Zorlu arazi koşullarında minimum kayıplarla maksimum sonuçlara ulaşılmıştır.**
- Halk-Başkan-Ordu birliği demir yumruğa dönüşerek düşmanın belini kırdı...**

XXI yüzyılın askeri tarihinde benzer bir savaş oldu mu? Bilen, duyan, gören varsa söylesin.

Yazılı ve yazısız savaş kanunları vardır. Orduya karşı ordu, askere karşı asker, yüz yüze, erkek erkeğe. Güçlü olan kazanır. Azerbaycan savaşı tam olarak böyle yaptı. Peki Ermenistan ne yaptı? Sivilleri hedef aldı, Gence, Barda ve Tatar'a balistik füzeler ateşledi, yüzlerce sivili, çocuğu ve kadını öldürdü. Aslında Azerbaycan'ın daha güçlü silahları vardı, isteseydi Erivan'ı vururdu. Muzaffer Başkomutanımız bunu doğru görmemiş, Ordumuz savaş alanında şehitlerin ve masumların intikamını alarak kimin kim olduğunu bir kez daha dünyaya gösterdi.

Cumhurbaşkanı Birinci Yardımcısı Mehriban Aliyeva'nın Karabağ Zaferi'ndeki büyük hizmetleri bugün de minnet duygularıyla anılıyor. Cumhurbaşkanımız İlham Aliyev'in en yakın ve sadık silah arkadaşı olan Mehriban Hanım, topraklarımızın kurtuluş mücadelesine güçlü siyasi ve manevi destek vermiştir. Halka yaptığı her çağrı, her milli

dayanışma çağrısı büyük yankı uyandırdı ve herkesi etkiledi. Savaş sırasında duaları kabul oldu, Allah bize Karabağ toprağını öpmenin mutluluğunu verdi.

Vatan Savaşı'nın hemen ardından, Mehriban Hanım'ın girişimiyle Haydar Aliyev Vakfı, Şuşa ve diğer kurtarılmış topraklardaki tarihi ve dini anıtların restorasyonuna başladı. Karabağ ve Doğu Zengezur'daki imar çalışmalarına güçlü bir itici güç olan bu asil girişim birçok taraftar buldu.

Tüm parametrelere bakıldığında, Azerbaycan'ın son 200 yıllık tarihinde benzer bir Zaferin yaşanmadığı kesin olarak söylenebilir. Sadece Azerbaycan tarihinde mi? Modern çağımızda, Sovyet sonrası alanda hiçbir devlet, hiçbir ulus, küresel ölçekte bile, işgal altındaki topraklarını bu kadar kısa sürede askeri yollarla kurtaramadı. Bu anlamda Azerbaycan devleti, Azerbaycan halkı adeta tarih yazmıştır. Otuz yıl boyunca işgal altındaki bölgeleri yıldırım hızıyla - sadece 44 gün içinde geri alabildi.

Bunu mümkün kılan neydi? Bu konudaki düşüncelerimi Karabağ Zaferi ile ilgili yazılarımda paylaştım. İlgilenenler tanışabilir.

Azerbaycan tarih yazır: yolumuz Qarabağdır

Publisistik düşünceler: Güneşli payızın kırk dörd anı

"Xarıbülbül"ün qayıdışı və Şuşadan dünyaya verilən mesajlar

Qalibiyet formulu: Dahi sərkərdə, dəmir yumruq, əzmkar xalq

Postmüharibə dövrünün reallıqları: Regionun gündəliyini Azərbaycan dikte edir.

Kendimi tekrar etmemek için bu kez konuya farklı bir perspektiften - uluslararası hukuk ve adalet açısından, zaman zaman maruz kaldığımız çifte standartlar açısından yaklaşmak istiyorum.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra - Ekim 1945'te, en güçlü 50 ülke bir araya geldi ve Birleşmiş Milletler (BM) adlı bir örgüt kurdu (şu anda, bu örgütün yetki sistemi 190'dan fazla ülkeyi kapsıyor - Dünya topraklarının yüzde 80'i). Her devletin sınırları tanımlanmış ve sınırların dokunulmazlığı BM tarafından ilan edilmiştir. Amaç, hiçbir devletin bir başkasının toprağına göz dikmemesi, başkasının toprağını işgal etmemesiydi. Diplomatik açıdan BM'nin temel misyonu, ortak kararlar alarak çatışmaların barışçıl yollarla çözümü, uluslararası barış ve güvenliğin korunmasıdır.

Peki BM bu misyonu nasıl yerine getiriyor? BM Güvenlik Konseyi'nin Ermeni silahlı kuvvetlerinin işgal altındaki topraklardan koşulsuz olarak çekilmesine ilişkin dört kararı (Karar No. 822, 853, 874 ve 884) yaklaşık 30 yıl boyunca kağıt üzerinde kaldı. Bununla birlikte, bu tür birçok başka çözüm, mürekkep kurumadan uygulandı. Örneğin 32 yıl önce Irak'ın Kuveyt'i işgaline uluslararası toplum çok sert tepki gösterdi. Güvenlik Konseyi, Irak askerlerinin Kuveyt topraklarından derhal çekilmesini talep eden bir kararı kabul etti. Saddam Hüseyin bunu görmezden geldi. Sonra ne oldu? Kararın kabul edilmesinden yarım yıldan az bir süre sonra, BM'nin ana söz sahiplerinden biri olan ABD, "Çöl Fırtınası" operasyonunu başlattı ve Irak ordusunu 40 gün içinde Kuveyt'ten çıkardı.

Niye? Çünkü Washington'un Kuveyt'te büyük yatırımları ve stratejik hedefleri vardı. Peki, uluslararası toplum, aynı ABD, Ermenistan'ın Azerbaycan topraklarının yüzde 20'sini işgal etmesine nasıl yaklaştı? Uygulanmasını bizden başka kimsenin düşünmediği belgeler, kararlar, sözde kalan beyanlar...

Uzun yıllar Karabağ ve Hocalı için adalet istedik. Birkaç eyalet, dört veya beş Amerikan eyaleti dışında uluslararası toplum sessiz kaldı.

ABD'nin Azerbaycan'da Kuveyt'teki kadar yatırımı yok. Hani adalet, uluslararası hukuk? Bu, yüz yıl önce yapıldığı iddia edilen sözde Ermeni soykırımını hiçbir delil olmaksızın tanıyan, ancak dünyanın gözü önünde işlenen Hocalı soykırımını tanımak istemeyen aynı Amerika ve Fransa'dır.

Ya da Minsk grubu olan AGİT'i ele alalım. Ermenistan'ın işgal ettiği topraklara neler yaptığını, yüzlerce kasabamızı ve köyümüzü yeryüzünden sildiğini hâlâ şimdi görüyoruz. Ağdam'a "Kafkasya'nın Hiroşima'sı" denir. Sadece Ağdam mı? Cebrayıl, Gubadlı, Zengilan, Kelbecer, Laçın, Fuzuli de aynı durumda. Taş üste taş bırakmadılar.

İki yıl önce yıkımın boyutlarını tam olarak göremiyorduk. Ama AGİT'in Minsk Grubu, eşbaşkanları ABD, Rusya ve Fransa'dan otuz yıldır bu yollarda gidip geliyorlar ve ne olduğunun gayet iyi farkındaydılar. Gördüler ve sustular.

Bir kişi ayağa kalkıp işgal ve vandalizm durdurulsun dedi mi? Aynı BM, aynı AGİT işgalciye, teröre devlet düzeyinde destek veren Ermenistan'a baskı yapmadı, hunharca işlenen soykırıma başkasının sorunuymuş gibi soğuk baktı. Sonuç olarak, işgalci ve işgal edilen ülke aynı kefeye konuldu.

Amerikan, Fransız ve Rus adaleti böyle görünüyor.

Uluslararası hukukta büyük-küçük, güçlü-zayıf devlet diye bir kavram yoktur, egemen her ülke eşit haklara sahiptir. Gerçekte ise tam tersini görüyoruz. Ukrayna çevresinde yaşananlar bunun son örneği olabilir. Bakın, ABD dahil tüm Batılı ve NATO ülkeleri ayağa kalktı. Rusya'ya dünya tarihinde görülmemiş yaptırımlar uygulanıyor. Ancak yaklaşık 30 yıldır Azerbaycan topraklarını işgal eden Ermenistan'a karşı tek bir yaptırım uygulanmadı ve saldırganı durdurmak için tek bir etkili adım atılmadı. Böyle bir üvey yaklaşım olmasa, çatışma 30 yıl sürmez, durum bu noktaya gelmezdi.

Açıkça görülen çifte standart ve ayrımcılığa rağmen Cumhurbaşkanı İlham Aliyev, akıllı politikası ve ileriye dönük kararlarıyla tüm engelleri kararlılıkla aşmayı başardı.

Günümüz dünyasında uluslararası hukuk ve adalet değil, güç faktörü ön plandadır. Güçlüysen seninle sayılırlar, zayıfsan seni yok sayarlar. Cumhurbaşkanımız bu acı gerçeği dikkate alarak Azerbaycan'ı güçlü ve kudretli bir devlet haline getirmeyi ana hedef olarak belirlemiştir. Ordumuzu her vasıtayla güçlendirdi ve diplomasi düzeyinde tutarlı, yorulmak bilmeyen, düşünceli çalışmalar yürüttü. Yıllar geçtikçe Azerbaycan güçlendi ve dünyada tanınan güçlü bir devlet oldu. Ulu Önderimiz yıllar önce büyük bir öngörüyle söylediği sözler 2020 sonbaharında gerçek oldu. Azerbaycan Cumhurbaşkanı, Silahlı Kuvvetlerin Başkomutanı İlham Aliyev anlamsız müzakere masasından çekildi ve Orduya hucum emri verdi. Bu, saldırgan Ermenistan'ın "yeni topraklar için yeni bir savaş" hakkında kamuoyuna açıklamalar yaptığı ve sınırda, işgal altındaki topraklarımızın yakınında sürekli provokasyonlara neden olduğu bir zamanda yapıldı. "Savaşmak olmaz" diyenlere Cumhurbaşkanımız net bir cevap verdi: Ne pahasına olursa olsun topraklarımızı özgürleştireceğiz.

Ve böylece oldu. Güçlü bir Azerbaycan ordusu kavramı nihayet gerçek bir sonuç verdi. Muzaffer Başkomutan İlham Aliyev önderliğinde Vatan Savaşı'nı başlatan halkımız ve yiğit Ordumuz işgale son vererek dışarıdan herhangi bir yardım almadan kendi başına adaleti ve hakkı yeniden tesis etmiştir. Topraklarımız askeri ve siyasi yollarla özgürleştirildi. Bu 44 gün içinde devlet başkanı yabancı medyaya ve etkili TV kanallarına 30'a yakın röportaj verdi, çatışmanın nedenleri ve Azerbaycan'ın adil konumu hakkındaki gerçeği tüm dünyaya aktardı.

Bu, modern çatışmalar ve savaşlar tarihindeki bir olgudur.

Hem 44 günlük Vatan Savaşı hem de şanlı Zaferimizin ardından geçen günlerde yaşananlar Azerbaycan'ın gücünün açık bir göstergesi ve kanıtıdır. 21. yüzyılın savaşını yürüten Azerbaycan, Şuşa ve diğer kurtarılmış bölgelerde müthiş imar çalışmaları yapıyor. Yine dışarıdan hiçbir yardım almadan kendi başına.

Azerbaycan'ın Zaferden- Zafere götürülen Cumhurbaşkanı İlham Aliyev liderliğinde hayata geçirilen çatışma sonrası dönemin inşa konsepti, örnek bir model olarak uluslararası toplumun ilgi odağında. Bir yandan mayınlar temizleniyor, diğer yandan yollar, tüneller ve köprüler yapılıyor, diğer yandan hayati altyapı tesisleri birbiri ardına devreye alınıyor ve "Büyük Dönüş" yolunda ilk adımlar atılıyor. Ağalı'daki "Akıllı Köy"e onlarca aile şimdiden yerleşti ve şehirlerin imar planları onaylandı. Zafer Bayramı arifesinde Zengilan'da uluslararası havalimanı açıldı. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın mecazi ifadesiyle kısa sürede Azerbaycan sıfırdan yeniden ayağa kalkıyor ve İlham Aliyev liderliğindeki kahramanlık destanının ardından Karabağ'ın kalkınma destanı yazılıyor. Kurtarılmış topraklarda bu kadar zor bir dönemden sonra bir yıl içinde iki tane son teknoloji havalimanı açmak her ülkenin yapabileceği bir iş değil.

2020 yılının 44. gününde Azerbaycan'da on milyon kalp, Karabağ'ın kurtuluşu için savaşan kahraman askerlerimiz için tek yürek olarak atıyor, zafer aşkıyla çarpıyordu. İki yıldır o on milyon yürek, Karabağ için, düşman tarafından harap edilen kadim yurdumuzun dirilişi için aynı ahenkle atıyor. Verdiği her sözü yerine getiren Cumhurbaşkanımız Karabağ'ı cennete çevireceğini söylüyor. O gün adım adım yaklaşıyor.

Zafer Bayramı halkımızın en sevgili ve en onurlu günlerinden biridir. Bizlere bu günü, bu şeref ve gururu yaşatan kahraman şehitlerimize Allah'tan rahmet, gazilerimize şifalar diliyoruz. Bu büyük Zaferi onlara borçluyuz.

Zaferin, Zaferimiz kutlu olsun!